

RNIR FINGIÐ ØROYUM

ur Eyðun Joensen, sum heldur, at júst hendan hugburðsbroytingin kann vera ein onnur orsök til, at nýtslan av heilivági móti tunglyndi er

við árunum er blivin munandi betri.
– Eydnubollin, til dømis, er serliga náðiligur á tann hátt, at hjáárinini eru fá. Við

» **Eydnubollin, til dømis, er serliga náðiligur á tann hátt, at hjáárinini eru fá**

økt seinastu tíggju árin.
Sálarfrøðingurin heldur seg nevniliga hava varhugan av, at tað er vorðið alsamt vanligari og meira alment góðtikið at venda sær til læknan, tá ið sinnið bilar.
– Tað er ikki longur skomm og vanæra at venda sær til læknafrøðina fyri sinnið. Tú freistast til at siga, at tað varnið at leita upp-læknaskapin, sum var fyrr, í dag næstan er vorðið ein tíðar-trend, heldur Eyðun Joensen.

Um so er, heldur sálarfrøðingurin, at tað er at fegnast um. Tað merkir nevniliga, at alsamt fleiri taka sjúkuna í álvara. So var ikki fyrr, tá til dømis Eyðun Joensen byrjaði sítt yrki á psykiatrisku deild á Landsjúkrahúsini um fyrst í sjeytiárunum.
– Tá var tað stór skomm yvirhøvur at vísa seg har úti. Summi komu í úlpu við hettuni fastbundnari um høgdið fyri ikki at verða kend aftur. Onnur kravdu at sleppa framat eftir arbeiddið fyri ikki at verða sædd av øðrum, minnst Eyðun Joensen, sum hevur varhugan av, at gáttin inn á deildina er vorðin væl lægri.

Heilivágurin vorðin betri
Ein triðja orsök kann vera, at heilivágurin móti tunglyndi

gamla antidepressiva heiliváginum kundu fólk hinvegin tysta herviliga ella ristast illa við bæði hond og fóti, sigur Eyðun Joensen.
At eydnubollin riggar, vitna tøluni frá landsapotekaranum eisini um. Umleið tveir triðingar av tí, sum verður innflutt til Føroya, er eydnubollar. Restin er fyri tað mesta sterkari heilivágur móti tunglyndi av álvarsamari slagi.
Eyðun Joensen vísir á, at fyrr var úrvalið av heilivági móti tunglyndi rættiliga avmarkað. Øll finga tað sama.
– Tað var sum at skjóta spurvar við kanónum. Løðingin í heiliváginum var sera breið og tískil eisini sterkari, sigur Eyðun Joensen.

Í dag megnar heilivágs-ídnadurin at gera heilivág,

sum rakar neyvari. Og tað er ídnadurin ikki bangin fyri at siga hart.
– Ídnadurin nýtir nógvan pening til at marknaðarføra tílikan heilivág, sum hann spinnir gull burturúr, sigur sálarfrøðingurin.

Viðgerðarkrøvini økt
Ein fjórða orsök kann vera ein annar tíðarinnar andi, sum sálarfrøðingurin heldur vera vorðnan týðiligari seinnu árin – nevniliga fólksliga kravið um skjóta viðgerð. Tað merkir, at fólk leita sær til tann effektiva heilivágin heldur enn at gera sær dælt av øðrum meira náttúrligum viðgerðarhættum, so sum ljósviðgerð og kognitiva terapi, sum bæði taka longri tíð.
– Tað tekur tíð, og tíð kostar – bæði hjá tí, sum gongur í viðgerð, og hjá tí, sum fremur viðgerðina, sum jú skal hava løn fyri tað. Tí kann tað vera freistandi hjá bæði sjúklingi og lækna at royna at loysa trupulleikan við at fáa heilivág útskrivaðan. Tí tað er skjótt og lætt og neyvan so kostnaðarmikið og strævið sum langtíðar viðgerðirnar, sigur Eyðun Joensen, sum kortini er varin við at staðfesta, at óneyðuga nógvur heilivágur verður útskrivaður í dag.

Hann vísir tó á, at fyrr plagdi tíðin at lekja sálarligu sárin.
– Fyrr løgðust fólk í koyggjuna í vikur ella mánaðir. Tey ótu kanska illa nokk; men eingin visti reiðiliga hví. Knappliga kundi hetta menniskjað koma fram í ljósið aftur, greiðir sálarfrøðingurin frá.

finnur@sosialurin.fo

Fakta

Tølini, sum Landsapotekarin nýtir til at staðfesta nýtsluna av heilivági móti tunglyndi, stava frá mongdini av samlaða heiliváginum, sum verður innfluttur til Føroya, harav meir enn helvtin er sonevndu eydnubollarnir. Tølini verða síðani umroknað til eindina DDD, sum svarar til tað, sum ein persónur í miðal nýtir dagliga yvir eitt ár.
Hetta talið verður síðani býtt við hvønn túsund íbúgva. Nýggjastu feroysku tøluni fyri 2010 skulu takast við ávísingum fyrivarni, tí fólktalið er ikki dagført, sigur Landsapotekarin.

Heilivágur móti tunglyndi (DDD/1000 íbúgva):

	Føroyar	Danmark
1999	15,5	31,5
2000	18,2	34,7
2001	21,9	41,4
2002	24,1	46,4
2003	28,3	52,2
2004	33,5	55,2
2005	35	59,9
2006	39,3	64,7
2007	42,7	69,9
2008	47,6	73,4
2009	52,1	77
2010	56	-

» **Tað er ikki longur skomm og vanæra at venda sær til læknafrøðina fyri sinnið**